

Klimat- och näringslivsdepartementet
kn.remissvar@regeringskansliet.se

Remiss om promemoria Ersättning vid rådighetsinskränkningar till följd av artskyddet, svar senast 2026-02-04 [KN2026/00002]

Er beteckning: KN2026/00002

Sammanfattning

Det är i grunden positivt att markägare ges möjlighet till ersättning vid rådighetsinskränkning till följd av beslut om att helt eller delvis neka dispens enligt artskyddförordningen. Länsstyrelsen Jämtlands län tillstyrker majoriteten av utredningens förslag.

Länsstyrelsen saknar dock en konsekvensanalys rörande förslagets långsiktiga effekt på övrig ersättning för vissa beslut om områdesskydd samt förslagets effekt på Sveriges EU-åtaganden rörande formellt skyddad skog. Förslaget rörande återbetalning av ersättning behöver förtydligas.

Länsstyrelsen vill dessutom utveckla förslaget så att ett område för vilket staten betalat ersättning för artskyddsförbud bör skyddas formellt. Staten behöver även tillse att det finns tillräckliga resurser att ekonomiskt ersätta även de markägare som föregår en avverkningsanmälan och artskyddsprövning genom en intresseanmälan om formellt skydd.

Avsnitt 4, Begränsningar till följd av artskyddet ska ersättas

Länsstyrelsen är i grunden positiva men har synpunkter på förslaget i dess nuvarande utformning.

Länsstyrelsen konstaterar att det saknas en konsekvensanalys av förslagets långsiktiga effekt på övrig ersättning på grund av vissa beslut om områdesskydd. Det saknas också en konsekvensanalys över förslagets långsiktiga effekt för Sveriges EU-åtaganden rörande formellt skyddad skog.

Förslaget öppnar upp för att rätten till ersättning kan väckas först när en prövning av artskyddet gjorts och dispens nekats eller beslut fattats med villkor som begränsar nyttjandet av marken. Länsstyrelsen ser det som positivt att rådighetsinskränkning till följd av artskyddet ersätts i likhet med ersättning vid områdesskydd.

Länsstyrelsen ser dock risker om ersättningen för rådighetsinskränkningar på grund av artskyddet ska tas från ersättning för vissa beslut om områdesskydd. Om ersättning för vissa beslut om områdesskydd minskar över tid kan det ge effekter för staten kopplat till Sveriges EU-åtaganden för formellt skyddad skog och även för markägare som frivilligt vill skydda sin skog.

Avsnitt 4.1, Miljöbalkens regler om ersättning och inlösen bör gälla även för ersättning till följd av artskyddet

Länsstyrelsen tillstyrker förslaget.

Avsnitt 4.2, Talan om ersättning prövas av domstol

Länsstyrelsen tillstyrker förslaget.

Avsnitt 4.3, Återbetalning av ersättning

Länsstyrelsen anser att det i grunden är bra att återbetalning ska kunna krävas, men att återbetalningstiden om 10 år är för kort. Förslaget om återbetalning av ersättning behöver även förtydligas.

Detta då förslaget kan förstås som att om markägaren exempelvis elva år efter att ersättning betalats ut vidtar en åtgärd i strid med det ersättningsgrundande beslutet kommer staten inte att kunna kräva återbetalning av ersättning. Länsstyrelsen anser att det inte bör finnas någon borte tidsgräns för när staten, om skäl finns, ska ha möjlighet att kräva återbetalning av ersättning.

För en markägare kan risken att behöva betala tillbaka en ersättning skapa en osäkerhet och framtida ekonomiska problem. I motiven anges att naturförhållandena ofta är stabila och att grunden för artskyddet sällan försvinner. Trots det föreligger en viss osäkerhet

kring detta. Återbetalningsskyldigheten kan också orsaka en osäkerhet om vad som händer om det sker ytterligare förändringar i artskyddslagstiftningen eller i listan över fridlysta arter.

Avsnitt 4.4, Överenskommelser i godo om ersättning

Länsstyrelsen stödjer förslaget att Skogsstyrelsen får i uppgift att försöka träffa frivilliga överenskommelser om ersättning.

Länsstyrelsen vill dessutom att förslaget utvecklas så att ett område för vilket staten betalat ersättning för artskyddsförbud, och det bedöms vara säkert att förbudet kommer att fortsätta att gälla under överskådlig tid, bör skyddas formellt.

Staten behöver då även tillse att det finns tillräckliga resurser att ekonomiskt ersätta även de markägare som föregår en avverkningsanmälan och artskyddsprövning genom en intresseanmälan om formellt skydd. I annat fall är risken stor att incitamenten blir små för att lämna in en intresseanmälan om formellt skydd av områden med höga naturvärden och skyddade arter. Det måste även finnas tillräckliga medel för frivilligt formellt skydd så att inkomna intresseanmälningar som inkluderar artskydd inte helt konkurrerar ut hanteringen av andra intresseanmälningar med mycket höga naturvärden, utan stark koppling till artskydd men mycket högt prioriterade för formellt skydd enligt *Nationell strategi för formellt skydd av skog*.

Avsnitt 4.5, Kammarkollegiet företräder staten vid prövning i domstol

Länsstyrelsen tillstyrker förslaget.

Avsnitt 4.6.1, Beslut om ersättning ska redovisas i fastighetsregistret

Länsstyrelsen tillstyrker förslaget.

Avsnitt 5, Ikraftträdande-och övergångsbestämmelser

Länsstyrelsen har lämnat synpunkter som kräver vidare utredning varför även datum för ikraftträdande kan behöva anpassas.

Allmänna synpunkter

Länsstyrelsen ser tänkbar utveckling av avverkningsärenden rörande artskydd likartad den som skedde då ersättningsrätten vid avslag på ansökan om avverkningstillstånd i fjällnära skog fastställdes. Det finns, åtminstone i Jämtlands län, många markägare som innehar stora arealer naturskog med mycket höga naturvärden som samtidigt utgör viktiga livsmiljöer för skyddade fåglar.

När en ersättningsrätt för artskydd fastställs och därtill en relativt tydlig och kort väg till ekonomisk ersättning, är det möjligt att markägare som inte haft för avsikt att söka artskyddsdispens tar möjligheten att få ekonomisk ersättning från staten för att inte utföra en avverkning som ändå inte varit planerad eller möjlig att genomföra. Länsstyrelsen vill vara tydlig med att den inte ser detta som ett "utnyttjande av systemet" som behöver stävjas, utan bara att staten bör ta höjd för denna tänkbara utveckling inför införande av en ersättningsrätt gällande artskydd. Bara i Jämtlands län kan det finnas mer än 100 000 hektar naturskog utanför skyddade områden där artskyddet kan aktualiseras genom fridlysta fåglar.

Länsstyrelsen saknar en beskrivning i förslaget av vilka skatteregler som ska gälla för ersättningen men antar att det föreslås bli kapitalvinstbeskattning på samma sätt som intrångsersättning för reservatsbildning. Vidare saknas beskrivning av hur ersättningsmedlen ska kunna användas av markägaren, alltså om de likt intrångsersättning ska kunna sättas in i ersättningsfond och inom viss tid kunna användas skattefritt till köp av ersättningsmark.

Länsstyrelsen konstaterar avslutningsvis att svarstiden på denna remiss varit mycket kort. Det försvårar möjligheterna till grundläggande analys.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av landshövding Marita Ljung med naturvårdshandläggare Erika Brundin som föredragande. I den

slutliga handläggningen har även länsråd Susanna Löfgren och enhetschef Olov Hallquist medverkat.

Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrift.